

szedtünk is össze egy csomó állatot, de a folytonos esőzés miatt elment minden kedvem, s így fogtam magamat és hazautaztam, nem anélkül, hogy Nagy Gézával a cistercitáknál ebédre hivatalos lévén, igen kellemes társaságban néhány jó órát töltöttem volna, ámde szárazon itt se maradtam, de azt se mondhatom, hogy eláztam volna.

Daczára az előrehaladott évszaknak, a folytonos esőzésnek és baleseteknek, mégis szépszámú rovarnak a megyében való előfordulását figyeltem meg társammal.

Magyarország Cerambycidai.

írta Csiki Ernő.

1.

A *Phytophaga* családsorozat egyik tekintélyes családját képezik a Cerambycidak, melyek közelebbi rokonságban csak a Chrysomelidákkal vannak. Rokon vonakozást találunk ugyanis a *Prionini* és a Chrysomelidákhoz tartozó *Sagrini* nemzetségek között.

A czinczerek csápja 11 vagy több ízből áll, rendszeren fonálforma, de találunk fűrészkes és fésűs csápot is. A csápok a homlokokon a szemek mellett vagy azok kimetszésében vannak elhelyezve, illetőleg ott erednek. A lábak többnyire karcsúak és hosszúak, a test oldalán messze kiállók. Lábfejük öt ízből áll, a 4. íz azonban rendszerint apró, a végizzel összenőtt, némelykor alig kivehető, tehát álötízesek (cryptopentamera); az első három lábfejiz talpa széles, kefeszerűen szőrös; a 3. íz kétkaréjú. Felső állkapcsuknak hegye majdnem mindig egyszerű, alsó állkapcsuk kétkaréjú, a tapogatók jól láthatók. A szárny szerkezete megfelel a Cantharidatypusnak, vagyis a media és a radius egy-egy hátrafelé futó ágat bocsát. A Malpighi-edények száma 6. A hím ivarszervei egy pár ectadeniával bírnak, a herék folliculusai kerek és kocsányosak. A lárvák pseudoorthognathok, azaz orthognathoknak tetszők, tényleg azonban hypognathok. Az idegrendszer egyszerű, a három thoracalis ganglion egymástól elválasztott, az abdominalis dúczláncz 5 vagy 4 ganglionból áll.

A Cerambycidak az egész földkerekségen vannak elterjedve, de különösen a tropikus tájakon fajokban gazdagok. Jelenleg mintegy 10,000 fajt ismerünk. A magyar birodalom területén előforduló Cerambycidak meghatározására szolgáljon a következő kulcs.

Kulcs az alcsaládok meghatározására.

1. Az elülső lábszár belső oldalán nincsen semmiféle barázda.
A tapogatók utolsó íze a csúcson lemetszett. I. **Cerambycinae**.
- Az elülső lábszár belső oldalán rézsutos barázdával.¹⁾
A tapogatók utolsó íze hegyesedő II **Lamiinae**.

*

1. alcsalád: **Cerambycinae**.

Kulcs a nemzetségek meghatározására.

1. Az előmell nyúlványa az első csípőkön jóval túlerő. Az első csípők harántosak, többnyire laposak. Az előtor oldalszéle éles és többnyire zegzugos vagy fogazott. 2. **Prionini**
- Az előmell nyúlványa az első csípők között végződik, azokon túl nem ér 2.
2. Az első csípők kúpformák és többnyire erősen kiállóak 3
- Az első csípők gömbölyűek 4. **Cerambycini**.
3. A fej a szemek mögött nem szűkített. A csápok rövidek, az ízek vastagok I. **Spondyliini**.
- A fej a szemek mögött erőteljesen, nyakszerűen szűkített 3. **Lepturini**.

*

1. nemzetség: **Spondyliini**.

1. nem: **Spondylis Fabr.**

Fekete, melle sűrűn, hasa gyéren sárgásbarna szőrökkel fedett. Feje és előtora sűrűn és erőteljesen pontozott, minden pontocskában egy-egy rövid barnásfekete szőrrel. Szárnyfedői erőteljes és mély pontokkal beszórtak, az erőteljes pontok között finoman pontozottak és barnásfekete szőrökkel fedettek, azonkívül 3 hosszirányú bordával, ezek közül a két belső élesebb, a külső elmosódottabb. Hossza 13—23 *mm*. — Egész Európában és Szibiriában fordul elő, nálunk sem ritka. (*elongatus* Latr., *maxillosus* De Geer.) I. **buprestoides Linn.**

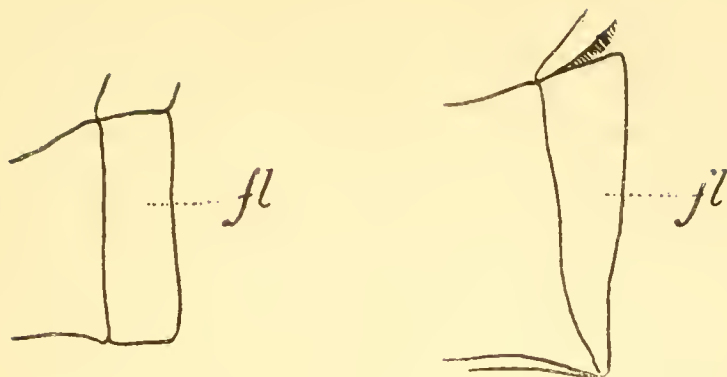
*

2. nemzetség: **Prionini**.

Kulcs a nemek meghatározására.

1. Az utómell felső oldalszegylemeze hátul lemetszett (1. ábra) 2.
- Az utómell felső oldalszegylemeze hátul hegyes (2. ábra) 4.

¹⁾ L a m e e r e szerint ezen rézsutos, szőrökkel sűrűn fedett barázda a csápok tisztogatására szolgál.

1. ábra. *Prionus coriarius* L. és 2. ábra. *Aegosoma scabricorae* Scop.
utómellének felső oldalszegylemeze (fl.)

2. A csápok vastagok, hímeknél 12 ízesek és erőteljesen fűrészesek, nőstényeknél 11 ízesek, vékonyabbak és kevésbé fűrészesek, a test hosszának felénél rövidebbek. Az előtor oldalán három erős foggal **2. Prionus.**
- A csápok karcsúak, hímek és nőstényeknél egyaránt 11 ízesek, az egyes ízek (a második kivételével) sokkal hosszabbak mint szélesek **3.**
3. Az előtor oldalszegélye éles, finoman fogazott vagy rejtős, a közepe mögött erőteljesebb foggal. A hímek csápja a testnél hosszabb **3. Ergates.**
- Az előtoron oldalszegély, nincs, az oldalszél aprón tüskés, csak a töve előtt egy nagyobb tüskével **4. Macrotoma.**
4. Az előtor csupasz, oldalt tüskék nélkül, hátsó szögletei hegyesen kiállók **5. Aegosoma.**
- Az előtor sárga felálló szőrökkel sűrűn felett, oldalának közepén tüskével **6. Tragosoma.**

*

2. nem: **Prionus Fabr.**

Szurokbarna, fénylő; a hímek csápja 12, a nőstényekké 11 ízes, a hímeknél erőteljesen fűrészesek és a 3. íztől kezdve tölcésrszerűen egymásba helyezettek. Az előtor oldalán három erős foggal. Pajzsocskája hátul kerékíteit, rendesen szélesebb mint hosszú, szétszórtan pontozott. Szárnyfedői ránczolva-pontozottak, 2—3 hosszirányú elmosódott bordával, a hímeknél a varrat a csúcson finom hegyben végződik. Alul sárga szőrzettel fedett, a hím utolsó haslemezén háromszögű bemélyedéssel. Hossza 24—40 $\frac{m}{m}$ — Előfordul egész Európa érdős vidékein, hazánkban is közönséges **1. coriarius Linn.**

3. nem: **Ergates Serv.**

Vörösbarba (♂) vagy szurokbarna (♀), kissé fénylő. A hímek csápja a testnél, a nőstényekké a test felénél hosz-

szabb. Az előtor finoman fogazott (♂) vagy ezeken kívül a közepe mögött még egy nagyobb foggal is fegyverzett (♀), felületén két erőteljesen ránczolt kiemelkedéssel (♂) vagy egész felületén ránczolt (♀). Szárnyfedői finoman ránczolvapontozottak, két alig kiemelkedő hosszirányú bordával. Hossza 27—50 μm . — Főleg Közép-Európában fordul elő, hazánk nyugati részében is megtalálták; termőhelyei: I. Kalocsa. II. Kőszeg, Lakompak. III. Znió-Váralja. X. Herczegovina. (*obscurus* Oliv., *serrarius* Panz.) **I. taber Linn.**

4. nem: **Macrotoma Serv.**

(*Prinobius* Muls.)

Barna vagy szurokfekete. A hímek csápja hosszabb, a nőstényeké olyan hosszú, mint a test fele. Az előtor oldalszélén 8—14 apró és töve előtt egy nagyobb foggal. A hímek szárnyfedői homályosak, a nőstényekéi fénylők, finoman szemecskézettek, 3—4 alig kiemelkedő bordával. Hossza 35—40 μm . — A mediterrán táj lakója, faunaterületünkben eddig csak Dalmáciában gyűjtötték. (*Myardi* Muls., *Germari* Muls. *Goudoti* Chevr., *cedri* Mars., *lethifer* Fairm., *Gaubili* Chevr.) ... **I. scutellaris Germ**

5. nem: **Aegosoma Serv.**

Vöröses vagy szürkésbarna, apró szürkés szőrökkel fedett. A hímek csápja a testnél hosszabb, apró szemcsékkal és hegyes tüskeszerű szemcsékkal borított, a nőstényeké többé-kevésbé sima, a szárnyfedők csúcsát nem éri el. Előtora pontozott, oldalszéle nem fogazott, hátulsó szögletei hegyesen kihuzottak. Szárnyfedői szemecskézettek, 3—4 kiemelkedő hosszirányú bordával. Hossza 30—50 μm . — Közép-Európában és így hazánkban is helyenként nem ritka. ... **I. scabricorne Scop.**

6. nem: **Tragosoma Serv.**

Barnászvörös, előtora és melle sárga szőrökkel sűrűn fedett. Csápja olyan hosszú (♀) vagy hosszabb (♂) a test felénél. Feje és előtora sűrűn pontozott, szárnyfedői finoman ránczoltak. 3—4 elmosódott hosszirányú bordával, a varrat hátul hegyben végződő. Hossza 16—33 μm . — Észak- és Közép-Európában fordul elő, nálunk mind- eddig csak Horvátországban gyűjtötték, termőhelyei: Delnice, Jassenak, Velebit (Stírovača), Trnovac-Jadovno, Ostarija-Crni dabar, Konjsko-Rameno-korito **I. depsarium Linn**